

Előre hozott ukrán választások, 2007. szeptember 30.

Szeptember 30-án előre hozott választásokat tartottak az unió egyik legfontosabb szomszédos államában, Ukrajnában. A viharos előzményekre visszatekintő rendkívüli választások kiutat mutathatnak az országban eddig uralkodó politikai válságból. Az EP választási megfigyelői küldöttsége megállapította: a választások a nemzetközi normákkal összhangban zajlottak le.

Ukrajna, az unió fontos szomszédja

A volt szovjet tagköztársaság Ukrajna 1991. augusztus 24-én nyerte el függetlenségét. Azóta az országban többpártrendszer működik. A 47 millió lakost számláló ország területét tekintve Oroszország után a második legnagyobb területű állam Európában. Területe 603 700 km², ami 10%-al nagyobb Franciaország területénél. Az ország négy uniós tagállammal is határos: Lengyelországgal, Szlovákiával, Magyarországgal és Romániával.

Narancsszínű forradalom a demokrácia győzelméért

2004-ben a világ lélegzetvisszafojtva figyelte Ukrajna narancsszínű forradalmát a demokrácia győzelméért. Az akkori elnökválasztásokon két jelölt mérkőzött meg: Viktor Janukovics és Viktor Juscsenko. A hivatalos eredmények szerint elenyésző többséggel Viktor Janukovics győzött, ám az ellenzék hívei Kijev utcáira vonultak, hogy a „narancssárga forradalom”-ként elhíresült tüntetéssorozat keretében új választásokat követeljenek, választási csalásokra hivatkozva. Végül a győztes narancssárga forradalom eredményeképpen új választásokat írtak ki, és Viktor Juscsenko vált Ukrajna elnökévé.

A narancsos forradalomtól a rendkívüli választásokig

A narancsos erők által alkotott koalíció azonban nem tartott sokáig; 2006-ban összedől Viktor Juscsenko és Julia Tyimosenko kormánya. A 2006 márciusában tartott parlamenti választásokat követően tehát már Janukovicsot nevezik ki az ország miniszterelnökévé. Juscsenko államfő azonban 2007. április elején bejelenti a rada (az ukrán parlament) feloszlását és az előrehozott választásokat kiírását, amit viszont a parlamenti többség nem támogat. Az így kialakult politikai válság feloldásaként az ukrán elnök és miniszterelnök megállapodnak, hogy szeptember 30-án előre hozott választásokat tartanak.

EP-képviselők figyelték a választásokat

A választásokat megelőzően egy 14 EP-képviselőből álló választási megfigyelői kül-

döttség utazott Kijevbe. Az alábbi dossziénkban bővebb információt talál a választások eredményéről, valamint az EP választási megfigyelőinek észrevételeiről. Interjút olvashatnak továbbá a megfigyelői küldöttség vezetőjével, Adrian Severinnel (szocialista, román) is.

EP: alapvetően rendben zajlottak a rendkívüli ukrán választások

Szeptember 30-án, vasárnap ismét az urnákhoz járultak az ukrán választók, hogy előre hozott parlamenti választások keretében döntsenek az ország további sorsáról. Az exit poll felmérések alapján magas részvételi arány (63%) mellett szoros eredmény várható. Az EP választási megfigyelői küldöttsége szerint a választások a nemzetközi normákkal összhangban zajlottak le, a kormányalakítást pedig nagyban meghatározza a politikai erők közötti együttműködés.

Az ukrán médiában megjelent független exit poll eredmények alapján a Viktor Janukovics által vezetett Régiók Pártja (PR) a szavazatok 34,36%-át, a Julia Tyimosenko által vezetett tömb (BJut) a szavazatok 30,72%-át, a Viktor Juscsenko által vezetett Mi Ukrajnánk Népi Önvédelem (NU NSZ) a szavazatok 14,16%-át, a kommunista párt (KPU) pedig a szavazatok 5,39%-át szerezte meg.

Az EP választási megfigyelői küldöttsége szerint, néhány kisebb problémától eltekintve, az ukrán választások a nemzetközi normákkal összhangban zajlottak, ami stabil politikai környezetet teremthet az új kormány megalakításához. Az EP küldöttségének vezetője Adrian Severin (szocialista, román) úgy véli: „Az eredmények azt mutatják, hogy a társadalom drámai módon megosztott, ezért rendkívül fontos a többség és az ellenzék közötti együttműködés egy új válság elkerülése érdekében”.

EP-képviselők helyszíni beszámolója

A 14 tagot számláló EP-delegáció az ország területének számos választóhelyiségét látogatta sorra annak érdekében, hogy megvizsgálják a választás körülményeit. A delegáció vezetője Adrian Severin például a Szakszervezetek Házában járt, ahol figyelemmel kísérhette Juscsenko elnök szavazását. A román képviselő ellátogatott továbbá a kijevi Zeneakadémiára, sőt még egy vizsgálati fogdába is, ahol Julia Tyimosenko 2002-ben egy hónapig raboskodott. Severin találkozott Nyina Karpacsova ukrán ombudsmannel is, aki a fegyházak szavazási rendjéről tájékoztatta őt. Severin szerint „oldott” légkörben, a „különböző megfigyelők és választási bizottságok közötti jó együttműködés” mellett zajlottak a választások.

Ukrajna más térségeiben azonban a képviselők kisebb rendellenességekről számoltak be. Laima Andrikiene (néppárti, litván) például megjegyezte, hogy az egyik választási bizottság elnöke nem tudott arról, hogy már megnyitották választóhelyiségét. A zöldpárti, német Milan Horáček nyelvi nehézségeket tapasztalt a Krím-félszigeten, ahol az idősebb korosztály jelentős része csak oroszul beszél, így nehezen értették az ukrán nyelvű választási instrukciókat. A Donyeckben szolgálatot teljesítő Grażyna Staniszevska (liberális, lengyel) pedig kételyeinek adott hangot egyes szavazásra buzdító gépjárművek politikai semlegességét illetően.

Mindemellett a képviselőket tájékoztató nem kormányzati szervezetek nem hiteles választási listákról is beszámoltak: egyes esetekben sok szavazásra jogosult hiányzott a listákról, más esetekben oda pedig már elhunytakat is felvettek.

Juscsenko: létfontosságú a politikai erők együttműködése

A választásokat megelőzően az EP választásokat megfigyelő küldöttsége számos nemzetközi és civil szervezet (EBESZ, NATO) megfigyelőivel és a politikai pártok képviselőivel is találkozott. Így Viktor Juscsenko elnök is fogadta az EP delegációját. Az ukrán elnök rendkívül szoros választási eredményekre számít és úgy véli: „létfontosságú a politikai erők együttműködése”.

Adrian Severin, az EP-küldöttség vezetője bizakodásának adott hangot a választásokat követően tapasztalható konstruktív megközelítés kapcsán, felszólítva továbbá a főbb politikai pártokat: ismerjék el a választások eredményét és állapodjanak meg egy minimum nemzeti politikai programban.

Az ukrán választások végeredménye október 15-ére várható.

Videó az ukrán választásokról

Tekintsen meg az ukrán választásokról szóló videófilmünket az alábbi linkre kattintva!

Adrian Severin a rendkívüli ukrán választásokról: forradalom helyett fejlődést!

Az ukrán szavazók szeptember 30-án az urnákhoz járulnak, hogy előre hozott parlamenti választások keretében döntsenek a politikai válságba jutott ország további sorsáról. Adrian Severin szocialista, román EP-képviselő 13 társával együtt választási megfigyelőként vesz részt az ukrán választásokon szeptember 27. és október 1. között. Most arról kérdezzük az egykori román külügyminisztert, miben látja a megfigyelői küldöttség szerepét és milyen jövőt jósol az EU-ukrán kapcsolatoknak.

Adrian Severin az EU-Ukrajna parlamenti együttműködési bizottságba delegált küldöttség elnöke.

Mit érhet el az EP választási megfigyelő küldöttsége?

Mivel Ukrajnában rendkívül ellentmondásos a politikai helyzet, előre hozott választások mellett döntöttek. Úgy vélem, az előre hozott választások önmagukban nem oldják meg az ország főbb politikai problémáit. Ha a választások nem szabadok és tisztességesek, illetve nyomukban nem áll fel egy olyan parlament, amely céljaiban és politikai törekvéseiben is tükrözi a társadalmat, akkor a már amúgy is bonyolult helyzet csak tovább bonyolódhat. Reméljük, hogy a semleges és elfogulatlan nemzetközi megfigyelők jelenléte tisztességes és szabad választásokat biztosít. Ukrajna néhány évvel ezelőtt rendkívül problematikus választásokat élt át, amelyeket aztán érvénytelenítettek, és csak remélni tudjuk, hogy ezúttal nem történnek ilyen események.

Mennyire fontosak ezek a választások Ukrajna és az EU számára?

Ezek a választások kikövezhetik az utat egy legitim parlament támogatását élvező, erős és képviseleti kormányzat, valamint a hazai gazdasági, szociális reformok felé. Az új politikai környezet lehetővé teszi az ország számára a szükséges alkotmányos reformok folytatását a hatalmi ágak egyensúlyának visszaállítása érdekében.

Ukrajna az EU legközelebbi stratégiai szomszédja. Éppen ezért nem maradhatunk közömbösek a felől, hogyan alakul az ország politikai sorsa. 2004-ben lezajlott a sokak által csak narancsszínűként emlegetett forradalom. Nagyon szép szó, de igazi forradalmak csak ritkán történnek. Forradalom helyett inkább több fejlődést szeretnénk.

Mire összpontosít majd főleg a választási küldöttség?

Az egyik dolog a szavazásra jogosultak listája. Ha ezeket a listákat nem körültekintően készítik el, fennáll a csalás lehetősége, mivel ugyanazok a választók többször is szavazhatnak különböző helyeken. Így, az ott-honról való szavazást csak indokolt esetben szabadna megengedni. Ugyanez vonatkozik a nem saját választókerületükben szavazókra is.

Egy másik lehetőség, amire figyelni kell, a szavazólapok érvénytelenítése, például duplán pecsételéssel, kihasználva a szavazóurnák felbontása körüli zűrzavart, a szavazólapok rendezésekor. Gondoskodnunk kell a felől, hogy megfelelő módon történjen a folyamat.

Kényes pillanat továbbá, amikor az összeszámolt szavazatok eredményét az egyik választási irodából a másikba, majd a központi választási bizottságba szállítják. Néhány okmányoknak nyoma veszhet ezen a hosszú úton, néhány számot illegitim módon megváltoztathatnak. Mindemellett, tekintve, hogy a semleges megfigyelők mellett kevésbé semleges figyelők is jelen lesznek, mivel a politikai pártok is delegálhatnak megfigyelőket, tehát e megfigyelők viselkedését is figyelemmel kell követnünk annak érdekében, hogy megfelelő távolságból kövessék az eseményeket, ne zavarják, befolyásolják, illetve ne tegyék ki nyomásnak a választókat.

Mely főbb tényezők határozzák meg a jövőben az EU-Ukrajna kapcsolatokat?

Egy objektív tényezővel kezdeném: Ukrajna stratégiai helyzete, ideértve rendkívül fontos természeti és emberi erőforrásait, erős EU-ukrán kapcsolatokat tesznek indokolttá. És ha az ukránok oly sokszor hallott óhaja igaz, miszerint egy nap az EU teljes jogú tagjává szeretnének válni, akkor ezt komolyan kell vennünk és meg kell vizsgálnunk a teendőket annak érdekében, hogy mindkét oldal számára a legelőnyösebb módon érjük el ezt a célkitűzést. Ez attól is függ, hogy vajon Ukrajna potenciálisan vonzó EU-csatlakozását az ország részéről megfelelő korszerűsítési erőfeszítések kísérik-e a politikai vezetők és a társadalom részéről, fejlesztve a demokráciát és a piacgazdaságot. Derűlátó vagyok, de másrészt úgy gondolom, hosszú még az út és nem szabad, hogy elragadtassuk magunkat vágyálmaink által.

Gyorsjelentések Ukrajnából

Gyorsjelentés 1

Az Európai Parlament 14 tagú megfigyelői küldöttsége Kijevben, Odesszában, a Krím-félszigeten és Doneckben felügyelte a választások tisztaságát további 3 000 nemzetközi megfigyelővel együtt.

Ukrán szavazók a választásokról: Katerina (23): Az embereknek megváltozott a politikusokról alkotott véleménye. A választások megmutatják majd, kiket is akarnak valójában támogatni az emberek. Reméljük vége lesz a viaskodásnak. A fiatalok világos távlatokat szeretnének.

Natália (51): Belefáradtunk a szavazásba, az emberek jobban akarnak élni. Azt szeretnénk, hogy a politikusok a nemzet jövőjének jobbítása érdekében, nem pedig a személyes ambícióik miatt kerüljenek hatalomra.

Gyorsjelentés 2

Pilip Orlik, kiváló ukrán államférfi és katona 1710-ben — mintegy 70 évvel egyéb európai országok és az Egyesült Államok alkotmányát megelőzően — megalkotja az első ukrán alkotmányt, megfogalmazva Ukrajna politikai és egyházi különállását Moszkvától. Az ukrán népnek — államisága elvesztésének következtében — sosem volt módja alkalmazni a benderi alkotmány néven ismert alaptörvényt.

EP-képviselők a választásokról: Michael Gahler, az EP választási megfigyelői küldöttségének tagja (néppárti, német): „A tisztességes politika és a nagyra törő reformok iránti nyilvánvaló óhajt éreztem az ukrán emberek között.”

Gyorsjelentés 3

Ukrajna területét tekintve Oroszország után a második legnagyobb területű állam Európában. Az ország 7 másik állammal határos, ideértve négy uniós tagállamot is.

EP-képviselők az ukrán választásokról: Thijs Berman az EP választási megfigyelői küldöttségének tagja (szocialista, holland): „Szükségünk van Ukrajnára — mint partnerre az Oroszországgal fenntartott kapcsolatunkban, stabilizáló tényezőre a Fekete-tenger térségében, hídra a többi volt szovjet tagköztársaság felé; Ukrajna egész kontinensünk stabilitása szempontjából létfontosságú”.

Gyorsjelentés 4

100 ukrán nőre 86 férfi jut. Amíg az előbbieket átlagéletkora 73, az utóbbiaké csupán 61 év, tíz évvel kevesebb, mint az uniós átlagéletkor.

Ukrán választópolgárok mondták...: Osztap (30): „A politikusok számára a polgároknak kell az első helyen lenniük.”

Nikolaj (56): „Békés és civilizált életet szeretnénk — csakúgy, mint Európában.”